

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Kapadokya Turizminin SWOT Analizi ile İncelenmesi ve Bölgede Turizmi Geliştirmek İçin Öneriler

Arş. Gör. Gülsüm AKPINAR, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Sivas, e-posta:

gulsumakpinar@cumhuriyet.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3697-4053>

Prof. Dr. Hakan KOÇ, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Sivas, e-posta:

hakankoc@cumhuriyet.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6840-7702>

Öz

Bu çalışmada Kapadokya Bölgesi'nin turizm yönünden mevcut durumunu ortaya koyabilmek adına bir SWOT analizi yapılması, analizin sonuçları doğrultusunda ise bölge turizmini geliştirmek için önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Araştırmada nitel bir yöntem izlenmiş ve model olarak ise durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma Kapadokya turizmi hakkında bilgi sahibi olan uzman, yönetici ve akademisyenlerin oluşturduğu 21 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Verileri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış ve sonrasında toplanan veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda Kapadokya Bölgesi'nin en güçlü özelliğinin bünyesinde bulundurduğu özgün jeomorfolojik oluşumlar (peribacaları) olduğu, en zayıf özelliğinin bölge içinde altyapı sorunlarının bulunması olduğu, en büyük fırsat unsurunun bölgede alternatif turizm türlerini gerçekleştirmek için yeterli potansiyelin bulunması olduğu, en büyük tehdidin ise bölgedeki jeomorfolojik yapıların ve doğal kaynakların tahribata uğraması olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kapadokya, Kapadokya Turizmi, SWOT Analizi.

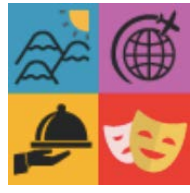
Makale Gönderme Tarihi: 25.04.2023

Makale Kabul Tarihi: 14.06.2023

Önerilen Atıf:

Akpınar, G. ve Koç, H. (2023). Kapadokya Turizminin SWOT Analizi ile İncelenmesi ve Bölgede Turizmi Geliştirmek İçin Öneriler, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2): 316-334.

© 2023 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2023, 7(2): 316-334.

DOI: [10.26677/TR1010.2023.1244](https://doi.org/10.26677/TR1010.2023.1244)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Examination of Cappadocia Tourism with Swot Analysis and Suggestions to Develop Tourism in The Region

Research Assistant Gülsüm AKPINAR, Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Tourism, Sivas, e-mail: gulsumakpinar@cumhuriyet.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3697-4053>

Prof. Dr. Hakan KOÇ, Sivas Cumhuriyet University, Faculty of Tourism, Sivas, e-mail: hakankoc@cumhuriyet.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6840-7702>

Abstract

In this study, it is aimed to make a SWOT analysis in order to reveal the current situation of the Cappadocia Region in terms of tourism, and to make suggestions to improve the tourism of the region in line with the results of the analysis. A qualitative method was followed in the research and a case study was used as a model. The study was conducted with 21 participants consisting of experts, managers and academicians who have knowledge about Cappadocia tourism. Semi-structured interview technique was used to gather the data and then the collected data were evaluated by content analysis. As a result of the content analysis conducted, it has been revealed that: the strongest feature of the Cappadocia Region is the unique geomorphological formations (fairy chimneys) it contains, the weakest feature of the region is the existence of infrastructure problems in the region, the biggest opportunity factor is the presence of sufficient potential to realize alternative tourism types in the region and the biggest threat is the destruction of geomorphological structures and natural resources in the region.

Keywords: Cappadocia, Cappadocia Tourism, SWOT Analysis.

Received: 25.04.2023

Accepted: 14.06.2023

Suggested Citation:

Akpınar, G. and Koç, H. (2023). Examination of Cappadocia Tourism with Swot Analysis and Suggestions to Develop Tourism in The Region, *Journal of Turkish Tourism Research*, 7(2): 316-334. © 2023 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Kapadokya bölgesi dünya üzerinde tarihsel, doğal, coğrafi ve kültürel unsurların en güzel bütünleştiği destinasyonlardan biridir. İnsanlar tarafından milattan önceki dönemden buyana yerleşim yeri olarak tercih edilen Kapadokya Bölgesi tarihsel süreç içerisinde birçok büyük medeniyete de ev sahipliği yapmıştır (Gümüş, 2019). Bölgede hüküm süren her bir uygarlığın bıraktığı özgün izler Kapadokya’da çok çeşitli ve zengin bir kültürel miras oluşmasına zemin hazırlamıştır. Roma döneminde Hristiyanlık için oldukça önemli rol oynayan bölgede kayalara oyularak yapılan kiliseler ve yer altı şehirleri Romalıların zulmünden kaçan Hristiyanlar tarafından sığınak ve mabet olarak kullanılmıştır (Türker, 2016). Bu yönüyle bölge özellikle Hristiyan kültürüne ait derin izler taşımaktadır. Kapadokya’nın bünyesinde hem kültürel hem tarihsel hem de coğrafi açıdan bu derece özgün unsurlar bulundurması ise zaman içerisinde bölgeyi benzeri bulunmayan bir turizm destinasyonu haline getirmiştir. Buna bağlı olarak günümüzde yerli yabancı birçok turist bölgede doğal süreç içerisinde oluşan peri bacalarını görmek, kendi inançları doğrultusunda kutsal kabul edilen yerleri ziyaret etmek veya farklı kültürlerle ait izleri gözlemlemek gibi motivasyonlar ile Kapadokya Bölgesi’ne seyahat etmektedir. Nevşehir İl ve Kültür Turizm Müdürlüğü’nden elde edilen güncel verilere göre 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla bölgede bulunan müze ve ören yerleri 3,6 milyondan fazla kişi ziyaret etmiştir (Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022). Ayrıca bölgede 452 adet basit konaklama tesisi, 135 adet turizm işletme belgeli tesis, 21 adet ise turizm yatırımı belgeli tesis olmak üzere toplam 608 adet konaklama tesisi bulunmaktadır. Bununla birlikte bölgenin alternatif turizm türleri açısından da çeşitli potansiyeller taşıdığı yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur (Ersun ve Aslan, 2009; Şamiloğlu ve Karacer, 2012; Kül, 2015; Katlav vd., 2019). Ancak tüm bu kaynak zenginliğine ve potansiyele rağmen bölge turizminin olması gereken seviyeye ulaşamadığı düşünülmektedir (Karakuş, 2019). Bu bağlamda mevcut çalışmada Kapadokya Bölgesi’nin turizm yönüyle bulunduğu konumu ortaya koymak amacıyla bölge turizmine hâkim uzman kişilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler ile bir SWOT analizi yapılmıştır. Stratejik yönetimde oldukça önemli bir yer tutan SWOT analizi, incelenen olgunun güçlü ve zayıf noktalarını belirlemekle birlikte dış çevreden kaynaklı fırsat ve tehdit unsurlarını da ortaya koymada kullanılan bir teknik olarak bilinmektedir (Özköse vd., 2013). Bu yönüyle çalışmada Kapadokya Bölgesi turizmine yönelik bir SWOT analizi gerçekleştirilerek bölgenin sahip olduğu pozitif ve negatif yönlü özellikleri ortaya çıkarmak bununla birlikte fırsat ve tehdit unsurlarını belirleyerek bölge turizmini geliştirmede nasıl kullanılabileceklerini belirlemek amaçlanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda ise bölge turizmine katkı sağlayacağı düşünülen öneriler geliştirilmiştir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kapadokya Bölgesi’nin Tarihi

Kapadokya, antik çağlarda büyük bir kısmı İç Anadolu’da bulunan bölgeye verilen isimdir (Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2022). Bölge’nin adını nereden aldığı ile ilgili ortaya atılan fikirler arasında Pers dilinde “Güzel Atlar Diyarı” anlamına gelen Katpatuka sözcüğünden türemiş olması düşüncesi en popüler olanıdır (Kazancıoğlu, 2020). Başka bir görüşü göre de bölge adını Kızılırmak’ı besleyen kollar arasında bulunan Kapadoks’tan (Delice Çayı) almıştır (Terzioğlu, 2018). M.Ö. 6.Yüzyıl’da Karadeniz kıyılarına kadar uzandığı bilinen bölge sınırları, tarihsel süreç içerisinde birçok kez değişikliğe uğrayarak daraltılmıştır (Keskin, 2012). Günümüzde ise Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri ve Kırşehir illerinin kapsadığı alanı ifade etmektedir (Terzioğlu, 2018). Daha dar bir alanı kapsayan Kayalık Kapadokya ise Ürgüp,

Göreme, Avanos, Uçhisar, Derinkuyu, Kaymaklı ve Ihlara'dan oluşmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022).

Kapadokya Bölgesi'nin en karakteristik yönü olan jeolojik yapısı, altmış milyon yıl önce bölgede bulunan Erciyes ve Hasan Dağı gibi eski volkanik dağların püskürttüğü lav ile kül birikimlerinin, dış kuvvetler yoluyla aşınmaya uğramasıyla oluşmuştur (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019). Bu volkanik patlamalar sonucunda bölge coğrafyasını kaplayan tuf tabakası kolay bir şekilde oyularak şekillendirilebilmesi sayesinde eski zamanlardan beri insanların kaya içlerinde yerleşim alanları oluşturmasına olanak sağlamıştır (Keskin, 2012). Tüften kayaları oyan insanlar bu alanların içerisine evler, sığınaklar, kiliseler, manastırlar, depolar hatta yer altı şehirleri inşa etmiştir (Zengin ve Eker, 2021). Ayrıca tarihsel süreç içinde kral yolu ve ipek yolu gibi ticaret yollarının Kapadokya'dan geçmesi bölgenin stratejik önemini arttırmış böylece Asur, Hitit, Pers, Kapadokya Krallığı, Roma, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok medeniyet Kapadokya Bölgesi'nde hüküm sürmüştür (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019; Gümüş, 2019).

Kapadokya Bölgesi'nde Gerçekleştirilen Turizm Türleri

Sahip olduğu zengin turistik çekim unsurları ile yerli ve yabancı birçok turist tarafından ziyaret edilen Kapadokya Bölgesi, başta doğa ve kültür turizmi olmak üzere inanç turizmi, balon turizmi, termal turizm, kongre turizmi, şarap turizmi gibi çeşitli turizm faaliyetleri nedeniyle tercih edilmektedir. Ayrıca bölgeyi ziyaret eden turistler ATV turları, atlı turlar, çömlekçilik, şarapçılık ve halıcılık gibi turistik aktivitelere katılabilmektedir. Kapadokya Bölgesi'nde gerçekleştirilen turizm faaliyetlerine aşağıda detaylı olarak değinilmiştir.

Doğa ve Kültür Turizmi: Kapadokya Bölgesi bulundurduğu doğal ve kültürel güzelliklerle adeta bir turizm cennetidir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019). Özellikle jeolojik açıdan benzersiz ve biricik yapılar olan peribacaları bölge için en önemli çekim unsurunu oluşturmaktadır. Yerli yabancı milyonlarca turist bu masalsi görüntüye sahip doğal oluşumları görebilmek için Kapadokya'yı ziyaret etmektedir. Kapadokya'nın bir kültürel turizm destinasyonu olarak karşımıza çıkması ise Hristiyanlığın yayıldığı dönemde önemli bir dini merkez olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır (Aydın, 2019). Bölgedeki kültürel ve doğal unsurların bir araya getirilmesiyle ortaya çıkan Göreme Milli Parkı, Derinkuyu ve Kaymaklı Yeraltı Şehirleri, Karain Güvercinlikleri, Karlık Kilisesi, Yeşilöz Theodoro Kilisesi ve Soğanlı Arkeolojik Alanı, UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü) tarafından kültürel ve doğal ölçütler doğrultusunda, 1985 yılında, Dünya Mirası Listesi'ne alınmıştır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022).

İnanç Turizmi: İnanç turizmi, farklı din ve inanışlara sahip kişilerin, kendi inançlarına göre kutsal kabul edilen yerleri ziyaret etmek ve bu yerlerde ibadetlerini gerçekleştirmek gibi çeşitli nedenlerle yaptıkları seyahatler olarak ifade edilmektedir (Ayaz ve Eren, 2020). Tarih boyunca Kapadokya Bölgesi birçok medeniyet ve uygarlığı üzerinde barındırdığı için bu uygarlıklara ve onların dinlerine ait eserleri bünyesinde bulundurmaktadır (Gümüş, 2019). Kapadokya Bölgesi, geçmiş dönemlerde önemli bir Hristiyan nüfusa ev sahipliği yapması nedeniyle özellikle Hristiyanlık Dünyası için değerli eser ve kültürel izlere sahiptir. Yüzlerce kaya oyma kilise bulunan bölge vadileri arasında Göreme, Zelve, Gomedra ve Açksaray Vadileri, kilise ve manastır yönünden en zengin olanlarıdır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2022). Bölgede en ünlü olanlar arasında ise Karanlık Kilise, Elmalı Kilise, Yılanlı Kilise, El-Nazar Kilisesi, Aziz Basil Şapeli, Rahibeler ve Rahipler Manastırı, Kubbeli Kilise bulunmaktadır (Gümüş, 2019). Günümüzde birçok turist inançları doğrultusunda bu mekânları görebilmek için Kapadokya Bölgesi'ne seyahat etmektedir.

Balon Turizmi: Balon turizmi, bir destinasyonu ziyaret eden turistler için bölgeyi heyecan verici bir şekilde geniş bir açıdan seyretme imkânı sunan bir macera turizmi çeşididir (Can ve Can, 2019). Türkiye’de balon turizmi konusunda ilk akla gelen turizm destinasyonu ise Kapadokya Bölgesi’dir. Nitekim bölge, sahip olduğu özgün coğrafi özellikler, iklim özellikleri ve jeolojik yapıyla balon turizmini gerçekleştirmek için elverişli koşullara sahiptir. Bölgede özellikle 1990’lı yıllarda başlayan sıcak hava balonculuğu, 2000’li yıllarda iyice ivme kazanmış ve zamanla turistik bir çekim unsuru oluşturarak bölge için yüksek bir ekonomik getiri kaynağı haline gelmiştir (Özen, 2017). Ek olarak peribacaları ve sıcak hava balonu simgelerinin birleşerek oluşturduğu güçlü turizm imajının, Kapadokya’nın turistik bir destinasyon olarak tercih edilmesinde etkili rol oynadığı düşünülmektedir (Özen ve Özdemir, 2019).

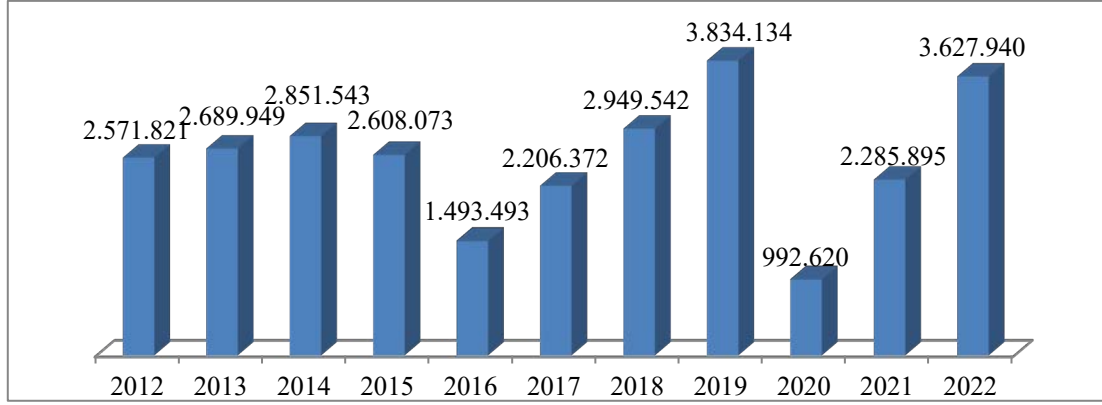
Termal Turizm: Termal turizm, insanların doğal kaynaklardan faydalanmak amacıyla insan sağlığı üzerinde pozitif etkileri bulunan termal suların buldukları yerlere seyahat ederek oradaki işletmelerde konaklamasını ve turizm hizmetlerinden yararlanmasını içermektedir (Kül, 2015). Kapadokya Bölgesi sınırları içerisinde yer alan Kozaklı Kaplıcaları üzerinde yapılan analizlerde, kaplıcadaki termal su kaynağının romatizmal hastalıklar, cilt hastalıkları, kas ve iskelet hastalıkları ve fitik gibi birçok rahatsızlığa karşı tedavi edici etkisinin bulunduğu ortaya çıkarılmıştır (Kül, 2015). Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yayınlanan Orta Anadolu Termal Turizm Bölgesi içerisinde yer alan Kozaklı, gelişime açık olması ve farklı turizm türleri ile de bütünleştirilebilecek özellikler taşıması nedeniyle yüksek turizm potansiyeline sahiptir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019).

Kongre Turizmi: Bir alternatif turizm türü olan kongre turizminde, insanlar tanıtım ve bilgi alışverişi gibi amaçlarla devamlı ikamet ettikleri yerlerin dışına çıkarak başka destinasyonlara seyahat etmekte ve orada bu amaçla gerçekleştirilen toplantılara katılarak aynı zamanda bölgede konaklama, yeme içme ve eğlence hizmetlerinden de faydalanmaktadır. Bu yolla kongre turizmi bölgelere ekonomik anlamda büyük katkılar sağlamaktadır (Akgöz vd., 2022). Kapadokya bölgesi sahip olduğu çekici unsurlarla birlikte bünyesinde çok sayıda konaklama, restoran ve eğlence işletmesi bulundurması, bölgede ulaşım imkânlarının kolay olması nedeniyle kongre turizmi için de tercih edilebilecek bir destinasyondur.

Şarap Turizmi: Dünyada şaraba ve turizme karşı olan ilginin artmasıyla birlikte insanlar temel motivasyonunu şarabın oluşturduğu (tadım, üretim aşamalarını görmek veya üretime dâhil olmak) seyahatlere çıkmaya başlamış ve bu da şarap turizmini oluşturmuştur. Kapadokya Bölgesi özellikle Orta Anadolu için önemli şarapçılık merkezlerinden biridir (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019). Bölgede gerçekleştirilen üzüm yetiştiriciliği ve şarapçılık faaliyetlerinin tarihsel olarak M.Ö. 3000’li yıllara kadar uzandığı bilinmektedir (Genç ve Şengül, 2016). Geçmişten günümüze şarapçılık geleneğinin hala devam ettiği bölge özellikle yöreye özgü üzümlerle üretilen beyaz şarapların kalitesi ile ün kazanmıştır (Ahiler Kalkınma Ajansı, 2019). Bölgede büyük küçük birçok şarap işletmesi bulunmakta ve bunlar ziyaretçiler için turistik çekim unsuru oluşturmaktadır.

Kapadokya Bölgesi Turizmine Yönelik İstatistikler

Kapadokya Bölgesi’nin bünyesinde bulundurduğu doğal ve kültürel unsurlarla birlikte birçok turist için çekici bir destinasyon olduğu açıktır. Şekil 1’de yıllara göre bölgede bulunan müze ve ören yerleri ziyaret eden yerli yabancı turist sayısı gösterilmektedir.

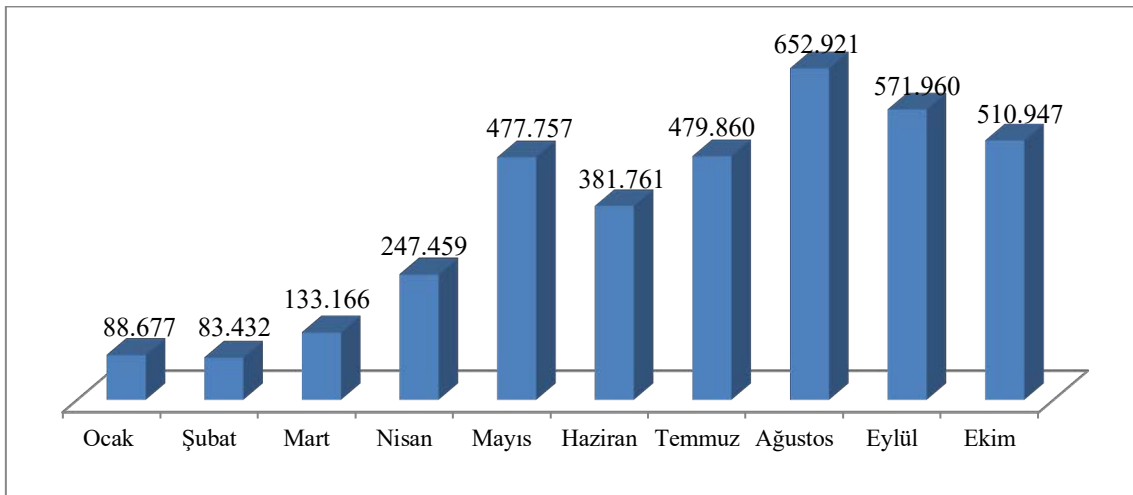

Şekil 1. 2012-2022 Yılları Müze ve Ören Yerlerini Ziyaret Eden Yerli Yabancı Turist Sayısı (2022 yılına ait elde edilen veriler Ocak-Ekim ayları arasındaki süreyi kapsamaktadır.)

Kaynak: Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden alınmıştır.

Şekil 1'e bakıldığında 2015 yılına kadar ziyaretçi sayısının düzenli bir şekilde arttığı görülmektedir. 2015 yılından sonra izlenen düşüşün ise ilk olarak 2015'te Türkiye ve Rusya arasında siyasi gerginliklerin yaşanmasıyla başladığı ve sonrasında 2016 yılında Türkiye'de gerçekleşen darbe girişimi nedeniyle devam ettiği düşünülmektedir (Davras ve Aktel, 2018). Bu olayların ülkede oluşturduğu ekonomik ve sosyal krizler özellikle de yabancı turistlerin seyahat fikirlerini etkileyerek turizm sektörüne darbe vurmuştur. Bu olayların yatışmasını izleyen süreçte 2017, 2018 ve 2019 yıllarında ziyaretçi sayısı tekrar artmaya başlamıştır. 2020 yılına gelindiğinde ise dünya genelinde Koronavirüs (COVID-19) salgının patlak vermesi ve küresel çapta sosyal izolasyon sağlanmaya çalışılarak kısıtlamalarla birlikte bir pandemi dönemine giriş yapılması doğal olarak bölge turizmini de etkilemiştir (Bozkurt ve Eren, 2021). Bu bağlamda 2020 yılında görülen düşüş bu süreçle ilişkilendirilebilir. 2021 ve 2022 yıllarında ise COVID-19 için oluşturulan aşı uygulamaları ile insanların hastalığa karşı daha dirençli hale gelmesi ve sosyal kısıtlamaların yavaş yavaş ortadan kalkmasıyla insanlar tekrar turizm amaçlı seyahatler gerçekleştirmeye başlamış bu da ziyaretçi sayılarını olumlu şekilde etkilemiştir.

Şekil 2'de ise 2022 yılında müze ve ören yerleri ziyaret eden turist sayısının aylara göre dağılımı gösterilmektedir.

Şekil 2. 2022 Yılı Aylara Göre Müze ve Ören Yerlerini Ziyaret Eden Turist Sayısı

Kaynak: Nevşehir Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden alınmıştır.

2022 yılı Ekim ayına kadar geçen sürede aylara göre müze ve ören yerleri ziyaret eden turist sayısını gösteren Şekil 2'ye bakıldığında bu yerlere en az ziyaretçinin şubat ayında en fazla ise ağustos ayında geldiği görülmektedir. Toplamda gelen ziyaretçi sayısı ise 3.627.947 kişidir.

Bölgede turizme yönelik talebin artmasıyla bu talebi karşılamak için yeterli konaklama işletmelerinin bulunması şart olmuştur. Tablo 1'de ise bölgede yer alan konaklama tesislerinin sayısına, oda ve yatak kapasitelerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Bölgedeki Konaklama Tesisi Sayısı, Oda ve Yatak Kapasitesi

Belge Türleri	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Basit Konaklama Tesisi	452	6.885	13.674
Turizm İşletmesi Belgeli Tesis	135	6.130	12.895
Turizm Yatırımı Belgeli Tesis	21	1.138	2.349
Toplam	608	14.153	28.918

Kaynak: Nevşehir Kültür ve Turizm Müdürlüğü verilerinden alınmıştır.

Yapılan literatür taraması sonucunda, Kapadokya Bölgesi'nin zengin bir tarihsel geçmişe, dünya üzerinde başka bir yerde benzeri bulunmayan jeomorfolojik oluşumlara ve çok çeşitli kültürel izlere sahip olduğu bunun da bölgeyi doğal şekilde bir turizm merkezine dönüştürdüğü söylenebilmektedir. Bununla birlikte bölgede doğa ve inanç turizmi dışında şarap turizmi, balon turizmi, kongre turizmi ve termal turizm gibi alternatif turizm türlerinin gerçekleştirilebildiği ve bu türlerin gelişime de açık olduğu görülmektedir. Ayrıca Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nden alınan verilere bakıldığında yıl içerisinde bölgeyi ziyaret eden turist sayısının aylara dengeli şekilde dağılmadığı, sayının bahar aylarıyla birlikte artmaya başladığı görülmektedir. Ek olarak bölgedeki turizm işletmelerinin sayı ve kapasitesinin gelen turistleri ağırlamak için yeterli olduğu düşünülmektedir. Bunlarla ilişkili şekilde esas olanın turizm faaliyetlerini bölgede yıl boyunca canlı tutmak ve gelen turistlerin daha uzun sürelerde konaklama yapmalarını sağlamak olduğu düşünülmektedir. Bunun için de bölgedeki durumun kapsamlı biçimde ele alınması, bölgeye yönelik tehdit ve fırsat unsurlarının belirlenerek bu doğrultuda planlamalar yapılması gerektiği düşünülmektedir.

YÖNTEM

Söz konusu çalışma Ürgüp, Avanos, Uçhisar, Göreme, Derinkuyu, Kaymaklı ve Ihlara'yı kapsayan ve Kayalık Kapadokya olarak adlandırılan bölgenin turizm potansiyelini detaylı şekilde ortaya koyabilmek adına nitel araştırma yöntemi ile yürütülmüştür.

Araştırma Deseni

Çalışmada Kapadokya Bölgesi'nde gerçekleştirilen turizme yönelik mevcut durumun tüm yönleriyle ele alınması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda ise bölge turizmine hâkim olan uzman kişiler ve turizm paydaşlarının fikir ve görüşlerinin ayrıntılı olarak incelenmesi gerektiği için nitel bir araştırma deseni olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışmalarında incelenen olay veya olgudaki içsel anlamları daha iyi kavrayabilmek adına görece daha az kişiden daha derinlemesine ve detaylı bilgi edinilmeye çalışılmaktadır bu nedenle elde edilen sonuçları genelleme amacı güdülmektedir (Aytaçlı, 2012).

Veri Toplama Tekniği

Araştırmada verilerin toplanma sürecinde ise nitel yöntemlerin içerisinde yer alan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği katılımcılardan daha detaylı olarak veri elde edilmesinde kullanıldığı için ele alınan durumun tüm inceliği ile ortaya koyulmasını sağlamaktadır (Çifci, 2022). Bu amaçla da araştırma kapsamında görüşmeler katılımcılar ile online ve yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiş, görüşme sırasında katılımcıların izni doğrultusunda ses kayıtları alınmıştır. Görüşmeler 2022 yılı Kasım ayında, Nevşehir ilinde faaliyet gösteren 21 kamu ve özel kurum görevlisiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma içerisinde yapılan görüşmelerin, 17.04.2023 tarihinde, T.C. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimsel Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu'nca, 2023/9 Karar Sayısı ile etik olarak uygunluğuna karar verilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcılara aşağıda belirtilen sekiz açık uçlu soru yöneltilmiştir.

- 1-) Kapadokya Bölgesi'ni diğer turistik destinasyonlardan farklılaştıran ve Kapadokya'ya özgü olan turistik değer ve kaynaklar nelerdir? Ve bu değer ve kaynakların rakip destinasyonlar tarafından taklit edilmesi mümkün müdür?
- 2-) Diğer turizm destinasyonları ile kıyaslandığında Kapadokya Bölgesi'nin sahip olduğu zayıf yönler nelerdir? Bu zayıflıkların giderilmesi için nelerin düzeltilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir?
- 3-) Kapadokya Bölgesi turizm yönüyle ele alındığında ekonomik, teknolojik, politik, sosyokültürel, çevresel ve hukuki faktörler açısından ne gibi fırsatlara sahiptir? Bu fırsat unsurları Kapadokya Bölgesi turizmini geliştirmek için ne şekilde değerlendirilebilir?
- 4-) Kapadokya Bölgesi'nde turizmi negatif yönde etkileyen dış kaynaklı mevcut ve potansiyel tehdit unsurları nelerdir? Bu tehdit unsurlarını ortadan kaldırmak için nasıl tedbirler alınabilir?

Katılımcıların Belirlenmesi

Çalışmada katılımcıların seçilmesinde bir amaçlı örnekleme yöntemi olan maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu yöntemde görece küçük bir örneklem oluşturularak, araştırılan probleme taraf olabilecek kişilerin çeşitliliği maksimum seviyede yansıtılmaktadır (Birdir vd., 2015). Bu kapsamda Nevşehir ilinde akademisyen, uzman veya yönetici konumunda görev yapan Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nden 8 kişi, Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz Meslek Yüksekokulu'ndan 3 kişi, Ürgüp Müzesi'nden 1 kişi, 3 turist rehberi, 5 seyahat acentesi, 1 restoran işletmecisi olmak üzere toplamda 21 kişi ile görüşme sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Görüşmelerde katılımcılardan elde edilen cevaplar araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılmış, ulaşılan veriler içerik analizi ile incelenip kodlandıktan sonra ise SWOT analizi gerçekleştirilmiştir. Bu analizler neticesinde ortaya çıkan temalar sıklık düzeylerine göre sıralanarak yorumlanmıştır. Son olarak elde edilen bilgiler tablo haline getirilerek, katılımcıların görüşleri doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

BULGULAR

Görüşme sonucu katılımcılardan elde edilen bilgiler ilk olarak içerik analizine tabi tutulmuş, verilerin kodlanması sonucunda ortaya çıkan temalar SWOT analizi gerçekleştirmek amacıyla

sıklık düzeylerine göre sıralanmış ve tablo haline getirilmiştir. Yapılan SWOT analizine yönelik bilgiler Tablo 2, Tablo 3, Tablo 4 ve Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 2. Kapadokya Bölgesi Turizminin Güçlü Yönleri

Güçlü Yönler	N	%
Kapadokya Bölgesi'nin sahip olduğu özgün jeomorfolojik/coğrafi yapı ve oluşumlar (Peribacaları)	18	85,71
Bölgenin inanç ve kültür turizmi için elverişli olması	11	52,38
Bölgenin sahip olduğu köklü tarihsel ve kültürel miraslar (Kaya oyma kiliseler, evler, tarihi eserler vs.)	10	47,61
Bölgede balon turizminin gerçekleştirilmesi	9	42,85
Bölgede çok çeşitli alternatif turizm faaliyetlerinin bulunması (ATV turları, atlı turlar, doğa yürüyüşleri vs.)	8	38,09
Bölgede bulunan binlerce yıllık yer altı şehirlerinin varlığı	5	23,80
Bölgedeki otantik mağara otellerin varlığı	2	9,52
Bölgenin bünyesinde çok sayıda müze bulundurması	2	9,52
Bölgede nitelikli üniversitelerin ve enstitülerin varlığı	1	4,76
Bölgede turizm faaliyetlerinin on iki ay boyunca devam edebiliyor oluşu	1	4,76
Bölge'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alması	1	4,76
Bölgenin coğrafi işaretli ürünlere sahip olması (Avanos çömleği, kabak çekirdeği, Nevşehir simidi, Emir üzümü)	1	4,76

Bölge turizminin sahip olduğu güçlü yönleri belirlemek üzerine yöneltilen sorularda katılımcılardan alınan cevaplar sıklık düzeylerine göre Tablo 2'de listelenmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların birden fazla özellik söylemesine imkân tanınmıştır.

Katılımcıların %85'i Kapadokya Bölgesi'nin sahip olduğu özgün jeolojik yapı ve oluşumların bölge için en güçlü yönü oluşturduğunu düşünmektedir. Aynı zamanda bu oluşumların bölgede doğal süreç içerisinde oluştuğunu ve zamanla kültürel bir anlam da kazandığını ifade ederek bu unsurun başka destinasyonlar tarafından taklit edilmesinin mümkün olmadığını ifade etmişlerdir. Katılımcı 1 bu konuda *"Kapadokya Bölgesi'nden bahsediyorsak bizim her zaman buraya özgü ve taklit edilemez olduğunu söylediğimiz şey jeomorfolojik yapısı yani bilinen ismiyle peribacalarıdır, yeryüzünde başka bir yerde bu kaya oluşumları bu kadar yaygın ve farklı şekillerde bulunmamaktadır, bu da bölgenin en üstün ve en güçlü yönünü oluşturmaktadır."* yorumunu yapmıştır. Katılımcı 6 soruya yönelik fikrini *"Bu destinasyonun herhangi başka bir destinasyon tarafından taklit edilmesi mümkün değildir çünkü burada gerçekleşen eşsiz bir doğa olayıdır."* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların %52'si bölgenin inanç ve kültür turizmi için elverişli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 14 bu konuda *"Hıristiyanlığın dünyaya yayılmasında bölge önemli bir yere sahiptir, bu nedenle insanlar Hıristiyanlığın yayıldığı bu yeri görmek, eskiden bölgede yaşayan kişilerin ne şekilde ibadet ettiğine tanık olmak için bölgeyi ziyaret etmektedir. Turistler mağaraların içerisinde yer alan kiliseler ve manastırları ziyaret ederek sanki bir hac görevini yerine getiriyormuş gibi hissediyorlar."* demiştir.

Katılımcıların %47'si Kapadokya'nın sahip olduğu güçlü özellikler arasında bölgenin sahip olduğu tarihsel ve kültürel mirasların etkisinden de bahsetmiştir. Bu anlamda Katılımcı 5 *"Kapadokya yalnızca farklı doğal oluşumlara sahip olmasıyla değil bu doğal oluşumların çeşitli medeniyetler tarafından yerleşim ve din gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda kullanılmasıyla da farklılaşıyor, bu medeniyetler bölgede kültürel ve tarihi değerler taşıyan izler bırakmışlardır bu özellik de bölgeyi benzersiz kılmaktadır, bölge Asurlulardan tutun Hititlerden, Roma İmparatorluğundan, Kapadokya Krallığından, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğundan izler taşıyor bu da bölgeye taklit edilemez bir özellik kazandırıyor."* yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %42'si ise bölgede gerçekleştirilen sıcak hava balonu turlarının bölgeye önemli bir güç kazandırdığını ifade etmiştir. Katılımcı 10 bu konuda *"Balon turları başka turistik bölgelerde de deneyimlenebiliyor olsa da Kapadokya'da bulunan yeryüzü şekilleri ve peribacaları ile deneyimlemek fotoğrafik görüntüler oluşturuyor ve farklı bir boyut katıyor bu anlamda da bölge turizmi taklit edilebilir"*

görünmüyor.” şeklinde yorum yapmıştır. Ayrıca Katılımcı 12 “*Şu an için turistler daha çok balon turizmine katılmak amacıyla bölgeye geliyorlar.*” şeklinde aktarım yapmıştır.

Katılımcıların %38’i bölgenin turizm faaliyetleri yönünden zengin olmasını güçlü özellikler içerisinde ele almıştır. Katılımcı 1 “*Kapadokya Bölgesi alternatif turizm çeşitliliği yönünden de çok zengin ATV turları, atlı safariler gibi... Bu da turistlerde bölgeyi tekrar ziyaret etme niyeti oluşturmada etkili bir faktör.*” demiştir.

Bölgede bulunan yer altı şehirlerinin varlığı %23 oranında katılımcılar tarafından güçlü yönler arasında ifade edilmiştir. Bu anlamda Katılımcı 2 “*Yer altı şehirleri çok uzun yıllar önce Hıristiyanların yayılırken saklanmak amacıyla oluşturdukları kilometrelerce uzunlukta benzersiz yapılar ve bunun da başka destinasyonlar tarafından taklidi mümkün değil.*” yorumunu yapmıştır.

Bunlar dışında katılımcılar, daha az oranlarda da olsa bölgede bulunan otantik mağara otellerin varlığını (%9), bölgenin bünyesinde çok sayıda müze bulundurmasını (%9), bölgede nitelikli üniversite ve enstitülerin bulunmasını (%4), bölgedeki turizm faaliyetlerinin on iki ay boyunca devam edebiliyor oluşunu (%4), bölgenin UNESCO Dünya Mirası Listesi’nde yer almasını (%4) ve bölgenin çeşitli coğrafi işaretli ürünlere sahip olmasını (%4) güçlü özellikler içerisinde belirtmiştir.

Tablo 3. Kapadokya Bölgesi Turizminin Zayıf Yönleri

Zayıf Yönler	N	%
Bölge içinde altyapı sorunlarının bulunması (Ulaşım, teknoloji)	12	57,14
Tanıtım ve pazarlama eksikliği	9	42,85
Bölgede turizm sektöründe çalışan kişilerin yeterince profesyonel ve eğitilmiş olmaması	8	38,09
Bölgede destinasyon yönetiminin doğru şekilde gerçekleştirilememesi	7	33,33
Bölgeye ulaşımın kısıtlı/zor olması (Ulusal ve uluslararası uçuşların eksikliği, bazı şehirlerden direkt uçuşların bulunmaması)	7	33,33
Bölge turizminin büyük oranda özel sektöre bağlı olması	5	23,80
Bölgede yerel mutfak algısının eksikliği, gastronomik tanıtımların yeterince yapılamaması	5	23,80
Alternatif turizm çeşitlerinin eksikliği veya bu faaliyetlerin yeterince tanıtılmaması	4	19,04
Kapadokya’nın pahalı bir destinasyon olması	3	14,28
Bölgede markalaşmanın sağlanamaması	3	14,28
Bölgenin coğrafi konumu	2	9,52
Bölgede eğlence işletmelerinin sayısının az oluşu	1	4,76

Bölge turizminin sahip olduğu zayıf yönleri belirlemek amacıyla yöneltilen sorularda katılımcılardan alınan cevaplar sıklık düzeylerine göre Tablo 3’te listelenmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların birden fazla özellik söylemesine imkân tanınmıştır.

Katılımcıların %57’si bölgenin altyapı eksikliğinden kaynaklanan sorunların turizmi olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcı 20 “*Bölgede ne yazık ki altyapı ve yol sorunları var, örneğin bölgenin en işlek yerlerinden bir tanesi olan Göreme’de bütün yollar delik deşik, bu konuda çalışmalar yapılıyor umarım en kısa sürede çözüme kavuşur.*” yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %42’si bölgede tanıtım ve pazarlama eksikliğinin bulunduğunu söylemiştir. Katılımcı 1 bu konuyu “*Devlet ve valilik eliyle gerçekleştirilen çabalar olsa da uzunca bir süre bölgede sistematik ve bilimsel metotlarla bir tanıtım gerçekleştirilmemesi bölge için zayıf bir yöndür*” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcı 19 da bu konuda “*Reklamcılık ve tanıtım anlamında ülkemizi hem genel olarak hem de Kapadokya Bölgesi bağlamında yetersiz buluyorum, bunu geliştirmek için çaba gösterilmeli*” yorumunu yapmıştır.

Bölgede turizm sektöründe faaliyet gösteren kişilerin yeterince profesyonel ve eğitilmiş olmaması da katılımcıların %38’i tarafından bir eksiklik olarak ifade edilmiştir. Bu anlamda Katılımcı 8 “*Buradaki en zayıf yönlerden birisi profesyonelliğin eksikliği, bölgedeki işletmecilerin ve işletme*

sahiplerinin birçoğunun turizm geçmişi yok sadece paraları var ve bu şekilde turizm yapmaya çalışıyorlar dolayısıyla hizmet kalitesinde çok yetersiz kalıyorlar” yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %33’ü ise zayıf yönler arasında bölgede destinasyon yönetiminin doğru şekilde yapılamamasını saymıştır. Bu konuda Katılımcı 6 “Aslında bölgedeki birçok sorun doğru bir destinasyon yönetiminin yapılmamasından kaynaklanıyor, bu eksikliğin giderilmesi için ise doğru ve mantıklı bir planlama yapılması, bunun net kural ve yasalar ile belirlenmesi gerekiyor” yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %33’ü turistler için bölgeye ulaşımın kısıtlı ve zor olmasının bölge için bir eksiklik olduğundan bahsetmiştir. Katılımcı 3 “Ulaşım açısından bakıldığında turistlerin bölgeye genelde başka iller üzerinden aktarmalı olarak geldiğini görüyoruz ve bu bir eksiklik, bu anlamda Nevşehir Havalimanı’nın daha etkin bir şekilde kullanılması, uluslararası ve yurt içi uçuşların artması gerektiğini söyleyebiliriz” yorumunu yapmıştır. Benzer şekilde Katılımcı 18 de “Bazı şehirlerden bölgeye direkt uçuş bulunmuyor ve turistler aktarma yapmak zorunda kalıyor bu da zorluk oluşturuyor” demiştir.

Katılımcıların %23’ü ise bölge turizminin büyük oranda özel sektöre bağımlı olmasını zayıf bir özellik olarak görmektedir. Katılımcı 16 “Bölge turizmine devletin katkısı sadece %8, bölge sadece özel sektörün çabaları ile bugünkü halinde” yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %23’ü bölgede yerel mutfak algısının eksikliğinden bahsetmiştir. Katılımcı 4 “Bölgenin gastronomi anlamında da eksikliği var yöresel yemek çeşitliliği bulunmuyor” yorumunu yapmıştır, Katılımcı 2 ise benzer şekilde “Bölgede lezzetli yöresel yemekler sunulsa turistlerde destinasyonu tekrar ziyaret etme niyeti daha etkili şekilde oluşturulabilir” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

Ayrıca katılımcılar daha az bir sıklık da olsa alternatif turizm çeşitlerinin eksikliğinden (%19), Kapadokya’nın pahalı bir destinasyon olmasından (%14), Bölge için markalaşmanın sağlanamamasından (14), bölgenin coğrafi konumundan (%9) ve bölge eğlence işletmelerinin az sayıda bulunmasından (%4) zayıf özellikler olarak bahsetmiştir.

Tablo 4. Kapadokya Bölgesi Turizminin Sahip Olduğu Fırsat Unsurları

Fırsatlar	N	%
Bölgede alternatif turizm türlerini gerçekleştirmek için yeterli imkân olanak ve fırsatlara sahip olunması (Kongre turizmi, şarap turizmi, gastronomi turizmi, sağlık turizmi, termal turizmi)	6	28,57
Yerel halkın turizm sayesinde gelir elde etmesi	5	23,80
Bölge halkının turistlere ve turizme karşı olumlu yaklaşımlar göstermesi	4	19,04
Sosyal medyanın gelişmesiyle bölge tanıtımını yapmak için daha fazla imkân elde edilmesi	4	19,04
Bölge turizmini olumlu yönde etkileyebilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi (Bağ bozumu şenlikleri, bisiklet yarışmaları, balon festivalleri)	3	14,28
Bölgede üniversite ve turizm fakültelerinin varlığı	3	14,28
Bölge turizmi için yatırımlar yapılması	3	14,28
Bölgedeki doğal ve kültürel yapının nispeten korunuyor olması	2	9,52
Kapadokya Alan Başkanlığı’nın kurulmuş olması	2	9,52
Bölge turizminin ülke genelinde istihdamı arttırması	2	9,52
Bölgenin yerel turiste yönelik çekiciliğini devam ettiriyor olması	1	4,76

Bölge turizminin sahip olduğu fırsatları belirlemek amacıyla yöneltilen sorularda katılımcılardan alınan cevaplar sıklık düzeylerine göre Tablo 4’te gösterilmektedir. Geçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların birden fazla özellik söylemesine imkân tanınmıştır.

Katılımcıların %28’i bölgede alternatif turizm türlerini gerçekleştirmek için yeterli imkân ve olanakların bulunmasını bir fırsat olarak görmektedir. Katılımcı 6 bu konuda “Bölge turizminin sadece peribacası ve balon turizmi ile sınırlı kalmaması gerekiyor, kongre turizmi, spor turizmi ve sağlık turizm gibi türler de bölgedeki imkânlardan faydalanarak değerlendirilebilir ve bölge dünyada beklendiği de en

iyi birkaç destinasyondan biri haline gelebilir.” yorumunu yapmıştır. Katılımcı 7 de bu konuda “Kapadokya Bölgesi’nin kongre turizmi, lüks çadır turizmi, golf turizmi anlamında potansiyeli var bunlar bir fırsattır, değerlendirilebilir.” yorumunu yapmıştır.

Katılımcılar %23 oranında halkın turizmden gelir elde etmesini bir fırsat unsuru olarak değerlendirmiştir. Katılımcı 8 düşüncelerini *“Bölge ekonomik anlamda kendine yetebilen bir destinasyon hem bölgesel çapta hem de ülke çapında ciddi bir ekonomik getirisi var.”* şeklinde ifade etmiştir. Katılımcı 19 bu konuda *“Bölge turizm üzerine evrimleşmiş bir bölge halk da zaman içerisinde bunun farkına varıp buna göre adım atmış dolayısıyla bu da bölgede yerel halkın turizmden ekonomik anlamda faydalanmasını sağlamış”* yorumunu yapmıştır.

Bölge halkının turizme ve turistlere karşı olumlu yaklaşımlar göstermesi katılımcılar tarafından %19 oranında bir fırsat unsuru olarak görülmüştür. Katılımcı 3 bu konuda *“Bölgenin halkı turiste çok alışkın yani turistle barışık ve turizmle ilişkisi yozlaşmış değil, mesela ben buralıyım çocukluğumdan beri yabancılarla aramız iyidir bu da olumlu bir özellik”* yorumunu yapmıştır.

Sosyal medyanın gelişmesiyle bölge tanıtımını yapmak için daha fazla imkân elde edilmesi katılımcılar tarafından %19 oranında bir fırsat unsuru olarak değerlendirilmiş. Katılımcı 4 bu anlamda *“Fırsat yönünden internet ve sosyal medya çok etkili, bu yollarla bölgenin çokça reklamı yapılıyor ve bu sayede büyük sayıda etkileşimlere ulaşıyor.”* demiştir. Katılımcı 3 de bu konuda *“Bölgemizin sosyal medya pazarlamasını başarıyla yaptığını ve bunun bir fırsat olduğunu söyleyebiliriz.”* yorumunu yapmıştır.

Bunlar dışında bölgede turizmi olumlu yönde etkileyebilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi (%14), bölgede üniversite ve turizm fakültelerinin varlığı (%14), bölge turizmi için yatırımlar yapılması (%14), bölgedeki doğal ve kültürel yapıların nispeten korunuyor olması (%9), Kapadokya’da bir alan başkanlığının kurulmuş olması (%9), bölge turizminin istihdamı arttırması (%9) ve bölgenin yerel turiste yönelik çekiciliğini devam ettiriyor olması (%4) da fırsat unsurları arasında değerlendirilmiştir.

Tablo 5. Kapadokya Bölgesi Turizminin Sahip Olduğu Tehdit Unsurları

Tehditler	N	%
Bölgedeki jeomorfolojik yapıların ve doğal kaynakların tahribata uğraması	14	66,66
Ülkede yaşanan terör olaylarının turistlerin seyahat fikirlerini olumsuz yönde etkilemesi	7	33,33
Orta doğudaki huzursuzluklar, savaşlar nedeniyle turistlerin bölgeye seyahat etmeye çekinmesi	4	19,04
Ekonomik krizler	4	19,04
Kentsel ve çevresel planlama sorunları	3	14,28
Balon turizminin başka bölgeler tarafından taklit edilebiliyor oluşu	2	9,52
Sıcak hava balonu turlarında yaşanan kazaların turistlerin güven duygusunu zedelemesi	2	9,52
İnsanların bölgedeki değerlere karşı bilinçsiz olması	2	9,52
Kötü niyetli işletmelerin turistlerin bölgeye karşı olan güvenini kırması (Dolandırma)	2	9,52
Bölgede kaçak rehberlerin varlığı	2	9,52
Dünyayı etkisi altına alan salgın hastalıklar	2	9,52

Bölge turizminin sahip olduğu tehdit unsurlarını belirlemek amacıyla yöneltilen sorularda katılımcılardan alınan cevaplar sıklık düzeylerine göre Tablo 5’te gösterilmektedir. Geçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların birden fazla özellik söylemesine imkân tanınmıştır.

Katılımcıların %66’sı bölgede yer alan jeomorfolojik yapıların ve doğal kaynakların tahribata uğramasını önemli tehdit unsurları arasında belirtmiştir. Katılımcı 11 bu anlamda *“Peribacaları özellikleri gereği kolayca aşınabilen yapılar, yağmur, rüzgâr gibi dış etkenler için bir şeyler yapılamasa da insan kaynaklı tahribatın önlenmesi önemli”* şeklinde yorum yapmıştır. Katılımcı 15 de bu konuda fikrini *“Doğal alanların tahribatı bölge için kritik bir unsur, özellikle doğal güzellikler dediğimiz*

peribacalarının zamanla yok olması bir tehdit, bölgede yapılan düzenleme çalışmalarının bu unsurları korumayı gözeterek gerçekleştirilmesi gerekiyor” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların %33’ü ülke genelinde yaşanan terör olaylarının turistlerin seyahat fikirlerini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Katılımcı 18 bu konuda “Dış kaynaklı olarak bakılınca özellikle yurt dışından gelen turistleri terör çok etkiliyor mesela 2015’te ki bombalı olaylar ülke genelinde tüm turizmi olduğu gibi Kapadokya’yı da oldukça etkiledi.” Yorumunu yapmıştır. Benzer şekilde Katılımcı 10 da bu konuda “Bu aslında genel anlamda Türkiye turizmine etki eden bir unsur mesela çok yakın zamanda bir bombalı saldırı olayı var, terör olayları ister istemez kötü şekilde etkiliyor.” demiştir.

Katılımcıların %19’u Orta doğuda yaşanan huzursuzluklar ve savaşlar nedeniyle turistlerin bölgeye seyahat etmeye çekindiğini ve bunun bir tehdit unsuru olduğunu ifade etmiştir. “Orta doğudaki huzursuzluklar, Suriye’deki iç savaş ve ülkemizin bu bölgelere coğrafi olarak çok yakın görülmesi seyahatlerin iptal edilmesi gibi tehditlere neden olabiliyor.”

Katılımcılar tarafından dünyada ve ülkemizde yaşanan ekonomik krizlerin de bölge adına bir tehdit oluşturduğu (%19) düşünülmektedir. Katılımcı 21 bu konu üzerine “Dünya’da ve ülkemizde baş gösteren ekonomik krizler de bölge adıma genel bir tehdit oluşturuyor.” yorumunu yapmıştır. Katılımcı 5 ise konuda “Ekonomik anlamda baktığımızda ekonomik krizler Kapadokya Bölgesi’nde de etkili” yorumunu yapmıştır.

Katılımcıların %14’ü bölgedeki kentsel planlama sorunlarının bir tehdit unsuru oluşturduğunu ifade etmiştir. Katılımcı 1 bu konuyu “Bölgede çok ciddi bir kentsel planlama sorunu var, bu nedenle görsel anlamda aslında çok ihtişamlı olan kaleler ya da peribacaları çok çirkin görsel unsurlarla kamufla edilmiş durumda ve bunlarla da mücadele edilemediği gibi giderek daha fazla oranda bu görsel çirkinlik artıyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların %9’u ise balon turizminin başka destinasyonlarda da gerçekleştirilmesini bir tehdit unsuru olarak görmektedir. Katılımcı 12 bu konuda “Bölge için tehdit oluşturabilecek unsur sıcak hava balonunun başka şehirlerde de yapılması bu konuda tedbir amacıyla diğer destinasyonlara sınırlandırma getirilebilir.” yorumunu yapmıştır.

Bölgede yaşanan balon kazalarının turizm açısından bir tehdit unsuru oluşturduğu katılımcıların %9’u tarafından ifade edilmiştir. Katılımcı 14 bu anlamda “Bir ay önce bir balon kazası oldu iki İspanyol turist öldü. O gün o balonun uçmaması gerekiyordu, hava şartları iyi değildi. Bu olay dış basına haber oldu ve balon turizmine olan talep yarı yarıya azaldı, binecek insanlar önce şunu soruyor güvenli mi, başıma bir şey gelir mi? Bu konuda daha tedbirli olunması gerekiyor” yorumunu yapmıştır.

Bunların dışında katılımcılar insanların bölgedeki değerlere karşı bilinçsiz olmasını (%9), kötü niyetli işletmelerin turistlerin bölgeye karşı olan güvenini kırmasını (%9), bölgede kaçak rehberlerin varlığını (%9) ve dünyayı etkisi altına alan salgın hastalıkları (%9) bölge turizmi için bir tehdit unsuru olarak ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA

Çalışma doğrultusunda gerçekleştirilen görüşmelerde katılımcıların büyük çoğunluğu bölge turizminin güçlü yönlerinden bahsederken en önce özgün jeomorfolojik yapı ve oluşumlarına (peribacaları) değinmiştir. Yetiş (2022) tarafından Kapadokya Bölgesi’ndeki jeoturizm potansiyelini belirlemek amacı ile gerçekleştirilen çalışmada da benzer şekilde bölgenin en güçlü özelliği sahip olduğu ve doğa harikası şeklinde nitelendirilen eşsiz jeolojik oluşumlar olarak ifade edilmiştir. Yapılan literatür taramasında Kapadokya Bölgesi’ni konu alan çalışmaların birçoğunda bu oluşumların bölge için büyük bir turistik çekim unsuru oluşturduğundan bahsedildiği görülmektedir (Keskin, 2012; Zengin ve Eker, 2021; Kocatepe, 2022).

Katılımcıların bir kısmı sıcak hava balonu faaliyetlerini bölge turizmi için katkı sağlayan güç unsurları arasına ifade etse de diğer bir kısım da balon turizminin bölgede çeşitli olumsuzluklara yol açtığına değinmiştir. Bu olumsuzluklar sıcak hava balonlarının kullanımıyla ortaya çıkan gazların bölgedeki üzüm bağlarına zarar vermesi ve sıcak hava balonlarının sorumsuz şekilde kullanılmasıyla kazalar yaşanması ve bunun da turistlerde ön yargı oluşturması şeklinde ifade edilmiştir. Bölgede sıcak hava balonu faaliyetlerinin kabul edilebilir risk düzeyini ortaya koymak amacıyla Can ve Can (2019) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen bulgularda, yaşanan balon kazalarının doğrudan (%14) ve dolaylı (%57) olarak insan faktöründen kaynaklandığı görülmüştür. Ancak yaşanan bu kazaların etkisinin kısa süreli olduğuna bu nedenle de turistlerin balon turizmine katılımları üzerinde belirgin etkisinin bulunmadığına değinilmiştir. Katlav ve arkadaşları'nın (2019) bölgede gerçekleştirilen bağcılığı gastronomi turizmi yönünden incelediği çalışmada ise bir katılımcı sıcak hava balonu gazlarının bağlara olumsuz bir etkisinin bulunmadığını ancak bazen balonların zorunlu iniş yapması gereken durumlarda üzüm fidanlarına zarar verebileceğini söylemiştir.

Bölgenin eksik yönleri arasında katılımcılar yerel mutfak algısının zayıflığına ve gastronomik tanıtımların yeterince yapılamamasına değinmiştir. Yılmaz ve Özdemir'in (2017) gerçekleştirdiği çalışmada ise bölgede yerel yemeklerin sunulduğu restoranlar, yemek pişirme kursları, şarap tadımı, festivaller gibi gastronomik turizm unsurlarının bulunduğu ancak bu ürünlerin ağırlıklı olarak bireysel seyahat eden turistler tarafından tercih edildiği belirtilmiştir. Ayrıca bazı turistlerin yerel yiyecekleri denemeye karşı çekingen davrandığı ifade edilmiştir. Keskin ve arkadaşları (2020) ise yaptıkları çalışmada turist rehberlerinin sundukları tavsiyelerin turistlerin niyetleri üzerinde oldukça etkili olduğunu ortaya koymuştur. Yani turist rehberlerinin bölgenin gastronomi kültürünü tanıtmada önemli rol oynadığı belirlenmiştir. Bu anlamda bölgede faaliyet gösteren rehberlerin bölgenin yerel mutfağına hâkim olması, bölgeye ait gastronomik unsurları turistlere doğru şekilde aktarması ve tavsiyelerde bulunarak turistleri yönlendirmesinin bölgenin gastronomisini geliştireceği ifade edilmiştir.

Bölgede alternatif turizm çeşitlerinin gerçekleştirilmesi için sahip olunan imkanlar büyük bir fırsat unsuru olarak görülmektedir. Benzer şekilde Eren ve Bozkurt (2015) tarafından yapılan çalışmada kongre turizmi bölge için bir potansiyel olarak değerlendirilmiş ve kongre turizmini geliştirmek için öneriler sunulmuştur. Akgöz ve arkadaşları'nın (2022) yaptığı çalışmada da yine kongre turizminin Kapadokya'daki potansiyeli araştırılmış valilik ve belediyeye ait kültür merkezlerinin, üniversite bünyesinde bulunan kongre salonlarının ve 4-5 yıldızlı otellerin sahip olduğu toplantı salonlarının sayısı ve niteliği ile bölgenin kongre turizmi gerçekleştirilmek için elverişli olduğu ortaya koyulmuştur. Nevşehir'in Kozaklı ilçesinde yer alan termal kaplıcaların da bölgede turistik bir çekim unsuru olarak kullanılması gerektiğine dair katılımcılardan elde edilen veriler Çetin (2011) ve Cihangir ve Özer'in (2016) yaptıkları çalışmalar ile uyusmaktadır.

Kapadokya Bölgesi'nde gerçekleştirilen ATV turları, atlı yürüyüşler gibi turizm faaliyetleri büyük oranda bölge açısından bir avantaj olarak değerlendirilmiş olsa da bu faaliyetlerin bölgedeki doğal yapılara zarar verdiğini dile getiren katılımcılar da bulunmaktadır. Büyükkuru (2020) tarafından Kapadokya Bölgesi'nde turizmin bölgeye etkisine yönelik turizm paydaşlarının bakış açısını belirlemeye yönelik yapılan çalışmada da özellikle ATV araçları ve ciplerinin kullanımının bölgedeki doğal oluşumları tahrip ettiği ifade edilmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Mevcut çalışmada Kapadokya turizminin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönleri belirlemek, bununla birlikte bölgede bulunan fırsat ve tehdit unsurlarını ortaya koymak amacıyla bir SWOT analizi gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen verilerde bölge turizminin sahip olduğu güçlü yönler, bölgede bulunan özgün jeomorfolojik yapı ve oluşumlar (peribacaları), bölgenin inanç ve kültür turizmi için benzersiz olması, bölgede yer alan tarihsel ve kültürel miraslar (kaya oyma kiliseler, evler, manastırlar, tarihi eserler), bölgede balon turizminin gerçekleştirilmesi, çok çeşitli alternatif turizm faaliyetleri (ATV turları, atlı turlar, doğa yürüyüşleri), binlerce yıllık yer altı şehirleri, mağara oteller, müze sayısının fazlalığı, nitelikli üniversitelerin ve enstitülerin varlığı, turizm faaliyetlerinin on iki ay boyunca devam edebiliyor oluşu, Bölge'nin UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alması ve bölgenin coğrafi işaretli ürünlere sahip olması (Avanos çömleği, kabak çekirdeği, Nevşehir simidi, Emir üzümü) olarak belirlenmiştir.

Kapadokya turizminin en zayıf yönleri ise altyapı sorunları (ulaşım, teknoloji), tanıtım ve pazarlama eksikliği, turizm sektöründe çalışan kişilerin yeterince profesyonel ve eğitilmiş olmaması, destinasyon yönetiminin doğru şekilde gerçekleştirilememesi, bölgeye ulaşımın kısıtlı/zor olması (ulusal ve uluslararası uçuşların eksikliği, bazı şehirlerden direkt uçuşların bulunmaması), turizminin büyük oranda özel sektöre bağlı olması, yerel mutfak algısının eksikliği, gastronomik tanıtımların yeterince yapılamaması, alternatif turizm çeşitlerinin eksikliği veya bu faaliyetlerin yeterince tanıtılmaması, pahalılık, markalaşmanın sağlanamaması, eğlence işletmelerinin sayısının az oluşu ve coğrafi konum olarak sıralanmıştır.

Bölgenin sahip olduğu fırsat unsurları ise alternatif turizm türlerini gerçekleştirmek için yeterli imkân ve fırsatlara sahip olması (kongre turizmi, şarap turizmi, gastronomi turizmi, sağlık turizmi, termal turizmi), halkın turizm sayesinde gelir elde etmesi, halkın turistlere ve turizme karşı olumlu yaklaşımlar göstermesi, sosyal medyanın gelişmesiyle bölge tanıtımını yapmak için daha fazla imkân elde edilmesi, bölge turizmini olumlu yönde etkileyebilecek faaliyetlerin gerçekleştirilmesi (bağ bozumu şenlikleri, bisiklet yarışmaları, balon festivalleri), üniversite ve turizm fakültelerinin varlığı, bölge turizmi için yatırımlar yapılması, doğal ve kültürel yapının nispeten korunuyor olması, Kapadokya Alan Başkanlığı'nın kurulmuş olması, bölge turizminin ülke genelinde istihdamı arttırması ve bölgenin yerel turist için çekiciliğini koruyor olması olarak belirlenmiştir.

Kapadokya turizmini tehdit eden unsurlara bakıldığında bunların, bölgedeki jeomorfolojik yapıların ve doğal kaynakların tahribata uğraması, ülkede yaşanan terör olaylarının turistlerin seyahat fikirlerini olumsuz yönde etkilemesi, Orta doğudaki huzursuzluklar, savaşlar nedeniyle turistlerin bölgeye seyahat etmeye çekinmesi, ekonomik krizler, kentsel ve çevresel planlama sorunları, balon turizminin başka bölgeler tarafından taklit edilebiliyor oluşu, sıcak hava balonu turlarında yaşanan kazaların turistlerin güven duygusunu zedelemesi, insanların bölgedeki değerlere karşı bilinçsiz olması, kötü niyetli işletmelerin turistlerin bölgeye karşı olan güvenini kırmaması, bölgede kaçak rehberlerin varlığı ve salgın hastalıklar olduğu ortaya çıkmıştır.

Bu analizler doğrultusunda Kapadokya Bölgesi'nde turizmin gelişimi için yapılabilecek uygulamalar ve alınabilecek önemler aşağıda maddeler halinde listelenmiştir.

- Bölgede en önemli turistik unsur olan sit alanlarının, doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip eserlerin korunması hususunda daha kapsamlı önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu amaçla doğal kaynaklı tahribatı önlemek mümkün görünmese de bölgede özellikle insan kaynaklı tahribatları önlemek için hukuki boyutta kısıtlayıcı uygulamaların (caydırıcı ceza, yaptırım) kullanılması önerilmektedir.

- Bölgenin turistik çekiciliğini devam ettirmek için bölgedeki doğal ve kültürel dokuya uymayan yapılaşmaların ortadan kaldırılması ve çevresel-kentsel planlamaların daha düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla şehir belediyesi, valiliği ve Kapadokya Alan Başkanlığı'nın ortaklaşa bir çalışma yürüterek bölgenin doğal ve kültürel yapısına aykırı faaliyetleri engelleyici düzenlemeler yapması gerektiği düşünülmektedir.

- Bölge için büyük potansiyel oluşturan kongre turizmi, termal turizm, gastronomi turizmi, lüks çadır turizmi gibi alternatif turizm çeşitlerinin geliştirilmesine yönelik adımlar atılmasının bölgeye büyük avantajlar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda bölgede düzenlenen ulusal ve uluslararası kongrelerin sayısının artırılması, Nevşehir'in Kozaklı ilçesinde yer alan kaplıca alanının daha nitelikli hale getirilerek ülke çapında tanıtımının yapılması, bölgede hizmet veren yiyecek içecek ve konaklama işletmelerinde bölgenin yerel mutfak kültürüne ait ürünlere yer verilmesi ve gelen turistlere tanıtılması önerilmektedir.
- Bölgenin ulaşım koşulları yönünden daha iyi hale getirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu amaçla bölgeye ulaşımında Nevşehir Havalimanı'nın kapasitesinin artırılması ve daha etkin bir şekilde kullanılması, yurt dışından ve yurt içinden bölgeye olan direkt uçuşların sayısının artırılması oldukça önemlidir. Benzer şekilde bölge içerisindeki yerel ulaşım ağlarının çeşitliliğinin, niteliğinin artırılması gerektiği düşünülmektedir.
- Bölgede altyapı faaliyetlerine önem verilmesi ve bu faaliyetleri gerçekleştirirken doğal dokunun korunmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Özellikle turistik alanlardaki telekomünikasyon altyapısının yetersizliği ortadan kaldırılmalıdır.
- Bölgede destinasyon yönetiminin doğru, mantıklı bir şekilde planlanması ve sağlanması gerekmektedir. Bu amaçla Kapadokya Alan Başkanlığı'nın bölgede daha etkili şekilde faaliyet göstermesi, bölgede yer alan kurumların turizm ve tanıtım konusunda yürüttükleri çalışmalarda iletişimi ve koordinasyonu artırması gerekmektedir.
- Bölge turizmini olumsuz yönde etkileyen balon kazalarını önlemek amacıyla sıcak hava balonu turlarının iyi şekilde denetlenmesi ve kurallara aykırı şekilde gerçekleştirilen uygulamalarda caydırıcı yaptırımlar uygulanması gerektiği düşünülmektedir.
- Bölgede yer alan müze ve ören yerlerinin geliştirilmesine yönelik akademik destek alınmasının bu mekânları daha işlevsel ve çekici hale getirebileceği düşünülmektedir.
- Bölgede hizmet kalitesini ve dolayısıyla bölgenin turistik imajını arttırmak amacıyla ruhsatsız ve belgesiz tesislerin varlığının engellenmesi, turizm sektöründe hizmet veren işletmelerin sıkı şekilde denetlenmesi gerekmektedir.
- Bölgede rehberlik hizmetlerinin daha ulaşılabilir nitelikte ve sayıda olması sağlanarak kaçak rehberlik uygulamalarının da önlenmesi gerekmektedir.
- Bölge turizminin aşırı derecede özelleştiği düşünülünce devletin bölge turizmini geliştirmek adına destek vermesi ve bu amaçla politikalar oluşturması gerektiği düşünülmektedir.
- Turizm işletmelerinde personelin turizm eğitimi almış donanımlı ve birikimli kişilerden seçilmesine dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Bölgede yerel mutfak algısının oluşturulması, yiyecek içecek işletmelerinde yöreye özgü otantik ve yerel mutfak öğelerinin sayısının artırılarak gelen turistlere tanıtılması gerektiği düşünülmektedir.
- Bölgeye gelen turistlerin özelliklerine ve taleplerine göre turistik ürün çeşitlendirmesinin yapılması gerektiği düşünülmektedir.
- Yerli turistlerin kur farkı nedeniyle mağdur edilmesinin önlenmesi gerekmektedir. Bu şekilde yerli turistlerin daha aktif şekilde bölge turizmine katılabilecekleri düşünülmektedir.
- Bölgede yer alan üniversitelerdeki turizm fakültelerinde ve turizm meslek yüksekokulunda etkinliklerin artırılmasının turizme olumlu etkilerinin olabileceği düşünülmektedir.

- Bölgedeki turistik çekiciliği arttırmak ve turistlerin bölgede daha uzun süre konaklamasını sağlamak için bölgede eğlence işletmelerinin ve organizasyonlarının sayısı çoğaltılabileceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak Kapadokya Bölgesi sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihsel unsurlarla birlikte eşsiz bir turizm destinasyonudur. Ancak bölge turizmi potansiyelini tam olarak ortaya koyamamaktadır. Bu potansiyeli ortaya çıkarmak ve bölgeyi küresel çapta daha fazla tanınır hale getirmek bölgede bulunan değerlerin doğru şekilde belirlenmesi ve stratejik bir planlamanın yapılmasıyla mümkündür. Bu anlamda bölge turizmini oluşturan güçlü ve zayıf yönleri bilmek, mevcut ve potansiyel fırsatlar ile tehdit unsurlarının farkında olarak yapılacak uygulamaları bunlara göre şekillendirmek büyük önem taşımaktadır.

Yapılan çalışmada Kayalık Kapadokya Bölgesi'ne ait turizmin mevcut durumu betimsel bir yaklaşımla ele alınmıştır. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen SWOT analizinin ileride bölgeye yönelik yapılacak stratejik planlamalar için altyapı oluşturabileceği ve ilgili literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İleride benzer doğrultuda yapılacak çalışmalar için Kapadokya Bölgesi sınırlarının İhlara Vadisi ve çevresini kapsayacak biçimde genişletilmesi, böylece farklı yapı ve oluşumların ortaya çıkarılması öneri kapsamında sunulmaktadır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 17.04.2023 tarih ve 9 sayılı karar numarası ile izin alınmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2019). *Nevşehir Kapadokya Turizm Yatırım Olanakları Raporu*. [Online] <https://www.ahika.gov.tr/dokumanflipbook/nevsehir-kapadokya-turizm-yatirim-olanaklari-raporu/674> [Erişim Tarihi: 11. 25.2022].

Akgöz, E., Temizel, G. ve Otal, A. (2022). Kapadokya Bölgesi'nin Kongre Turizm Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 143-162.

Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2022). *T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı*. [Online] <https://aksaray.ktb.gov.tr/TR-63613/pers-donemi-ve-kapadokya-kralligi.html> [Erişim Tarihi: 12.02.2022].

Ayaz, N. ve Eren, M. (2020). Türkiye'de İnanç Turizmi Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 284-300.

Aydın, A. (2019). *Journal of Culinary Science and Technology. The Strategic Process of Integrating Gastronomy and Tourism: The Case of Cappadocia*, 18(5), 347-370.

Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.

- Birdir, K., Karakan, H. İ. ve Çolak, O. (2015). Gaziantep İlinin Turizm Açısından Swot Analizi ve Turizmin Geliştirmesine Yönelik Öneriler. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(1), 77-92.
- Bozkurt, İ. ve Eren, D. (2021). COVID-19 Salgının Kapadokya Turizmine Yansımaları, (Editör) G. T. Zengin, D. H. Esen, M. S. Demirci, M. Y. Sönmez, ve M. Özdemir: *Uluslararası Kapadokya Salgın Dönemleri Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s. 290-308) Kapadokya Üniversitesi Yayınları.
- Büyükkuru, M. (2020). Turizm Paydaşlarının Turizmin Etkilerine Bakış Açısı: Kapadokya Örneği. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(24), 371-401.
- Can, M. ve Can, Ç. Ü. (2019). Kapadokya'da Balon Turizmi Deneyimi ve Kabul Edilebilir Risk Durumu. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 188-198.
- Cihangir, İ. S. ve Özer, O. (2016). Yerel Halkın Gözüyle Sürdürülebilir Termal Turizm: Kozaklı Termal. 816-840. Nevşehir Hacı Betaş Üniversitesi.
- Çetin, T. (2011). Termal Turizm Potansiyeli Açısından Kozaklı (Nevşehir) Kaplıcaları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(1), 878-902.
- Çifci, E. G. (2022). *Nitel Araştırma Teknikleri I*. [Online] <https://docplayer.biz.tr/220428079-Unite-arastirma-yontem-ve-teknikleri-ii-icindekiler-hedefler-nitel-arastirma-teknikleri-i-doc-dr-elif-gokcearslan-cifci.html> [Erişim Tarihi: 12.05.2022].
- Davras, G. M. ve Aktel, M. (2018). 2015-2016 Krizinin Türkiye Turizmine Yansımaları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 9(21), 27-38.
- Eren, D. ve Bozkurt, İ. (2015). Kapadokya Bölgesi'nde Kongre Turizmi Potansiyeli ve Geliştirilmesi İçin Çözüm Önerileri. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi.
- Ersun, N. ve Aslan, K. (2009). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Kapadokya Bölgesi'nde Kongre Turizmini Geliştirme Olanakları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (64), 139-164.
- Genç, K. ve Şengül, S. (2016). Güzel Atlar Diyarına Bir Yolculuk: Kapadokya Bölgesine Yüksek Gelirli Turist Çekimine Yönelik Bir Değerlendirme. 2. *Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*, 2-4 May 2016, Nevşehir, Turkey.
- Gümüş, G. (2019). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi:Kapadokya Bölgesindeki İnanç Turizmi Kaynaklarının Değerlendirilmesi, (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Karakuş, Y. (2019). Identifying The Best Alternative Tourism Product For A Destination: The Case Of Cappadocia. *Anais Brasileiros de Estudos Turísticos*, 9(1), 1-9.
- Katlav, E. Ö., Eren, F. Y. ve Tuna, M. (2019). Kapadokya'da Bağcılığın Gastronomi Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(3), 2167-2186.
- Kazancıoğlu, E. R. (2020). Destinasyon Seçiminde Destinasyon İmajı ve Kent Markalama: Kapadokya Üzerine Bir Araştırma, (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keşkin, E. (2012). Tanıtım Faaliyetlerinin Turistik Bölge Seçimine Etkisi: Kapadokya Bölgesini Ziyaret Eden Japon Turistlere Yönelik Bir Araştırma, (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Keskin, E., Yetiş, Ş. A. ve Yorgancı, B. (2020). Turist Rehberlerinin Gastronomiye Yönelik Bilgi ve Algı Düzeylerinin Tavsiye Niyetine Etkisi: Kapadokya Örneği. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3), 553-566.
- Kocatepe, U. (2022). Turizm Sektörünün Nevşehir-Kapadokya Bölgesine Sosyoekonomik Katkıları Ve Karşılaştığı Sorunlar Üzerine Bir Çalışma, (Yüksek Lisans Tezi), Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekirdağ.
- Kül, S. (2015). Turizm, Rekreasyon ve Sağlık Amacıyla Kapadokya Bölgesi'nde Jeotermal Enerji Kaynaklarının Kullanımı : Kozaklı Terma Kaplıcaları Örneği. *Turizm Sağlık ve Hukuk Sempozyumu Bildiri Kitapçığı*, (s. 283-295). Nevşehir.
- Nevşehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. (2022). *Müzel/Ören Yeri Ziyaretçi Sayıları*. [Online] <https://nevsehir.ktb.gov.tr/TR-230429/muzeoren-yeri-ziyaretci-sayilari.html>> [Erişim Tarihi: 27.11.2022].
- Özen, İ. A. (2017). Deneysel Tüketim, Destinasyon İmaj Algısı ve Davranışsal Sonuçları İlişkisi: Kapadokya Sıcak Hava Balon Deneyimi, (Doktora Tezi), Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Özen, İ. A. ve Özdemir, E. G. (2019). Kapadokya Sıcak Hava Balonculuğu Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 9(2), 579-595.
- Özköse, H., Arı, H. ve Çakır, Ö. (2013). Uzaktan Eğitim Süreci için SWOT Analizi. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, (5), 41-55.
- Şamiloğlu, F. ve Karacer, S. S. (2012). Kapadokya Yöresinin Turizm Potansiyeli ve Türkiye Ekonomisi'ndeki Yeri. 1. *Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu* (s. 129-150). Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi Yayınları.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). *Kapadokya*. [Online] <https://tanitma.ktb.gov.tr/tr-22783/kapadokya.html>> [Erişim Tarihi: 27.11.2022].
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). *Kapadokya Alan Başkanlığı*. [Online] <https://kapadokyaalan.ktb.gov.tr/TR-288336/unesco-dunya-mirasi-peri-bacalari.html>> [Erişim Tarihi: 03.12.2022].
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2022). *Türkiye Kültür Portalı*. [Online] <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/nevsehir/TurizmAktiviteleri/nanc-turzm>> [Erişim Tarihi: 03.12.2022].
- Terzioğlu, E. E. (2018). Kapadokya Yerleşim Tarihi İçerisinde Nevşehir, (Yüksek Lisans Tezi), T.C. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türker, N. (2016). Religious Tourism in Turkey: Role, Potential Development and Sustainability, (Editör) I. Egresi: *Alternative Tourism In Turkey* içinde (s. 151-152) Cham: Springer International Publishing.
- Yetiş, Ş. A. (2022). Kapadokya Turizmi'nin Jeotuzizm Açısından Mevcut Durumunun Belirlenmesi. *Journal of Gastronomy Hospitality and Travel*, 5(2), 702-709.
- Yılmaz, G. ve Özdemir, B. (2017). Turizm Destinasyonlarında Restoran Biçimleşmeleri: Kapadokya Bölgesi Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 28(1), 81-95.
- Zengin, B. ve Eker, N. (2021). *İkonalarıyla Kapadokya*. (İ. Cihan, Dü.) Sakarya: Değişim Yayınları.